

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY  
V BRNĚ

**PŘEHLED VÝZKUMŮ**  
**39 (1995-1996)**

ISSN 1211-7250  
ISBN 80-86023-17-6



BRNO 1999

## PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: ps@iabrno.cz <a href="http://www.iabrno.cz/3ca.htm">http://www.iabrno.cz/3ca.htm</a>
Odpovědný redaktor:	PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla
Na titulním listě:	Římská bronzová kolínkovitá spona z Mušova
Kresba:	Lubomíra Trávničková
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

*Published by:*

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

All rights reserved.

© 1999 by the Authors and IA AS CR Brno.

následovníky“. V textu je použito plurálu, proto je pravděpodobně možné, vztáhnout tuto informaci i na hrobku v severní polovině presbytáře.

Před začátkem archeologického výzkumu byly ve vrstvě stavební sutí patrné dva narušené hroby ozn. k. 02 a 03 (obr. 1). Další preparací bylo zjištěno, že se jedná o poslední dva hroby. Na podlaze hrobky byly ještě nalezeny dvě celá (k. 103 a 106) a dvě silně poškozená (k. 107 a 115) dna dřevěných rakví (obr. 1).

Pohřeb ozn. 02 v J-Z rohu hrobky byl, i přes silné porušení, patrně nejzachovalejší. V dřevěné rakvi ležel skelet v natažené poloze na zádech s rukama složenými v klíně. U pravé ruky byl nalezen růženec, u levé tibie zlomek bronzového drátku. Dno rakve spočívalo na dřevěné desce. Spoje rakve byly pravděpodobně mimo hřebíky ještě zpevněny prskyřicí. V zásypu hrobu byla nalezena rozlámaná bronzová destička s vytačeným textem.

Pohřeb ozn. 03 v J-V rohu hrobky byl zčásti dosud překryt víkem rakve, která původně spočívala na dvou dřevěných hranolech. Skelet ležel v natažené poloze na zádech, pravá ruka ležela v klíně, levá ruka a lebka chyběly. V oblasti hlavy byla pod dnem rakve hromádka vápnitě sutě. Z hrobu byl vyzdvižen růženec a dřevěný kříž bez korpusu. Anatomickou expertizu nalezených skeletů provedla RNDr. Ladislava Horáčková z anatomického ústavu LF MU Brno, která v zemřelém v pohřbu ozn. 03 rozpoznala starší ženu s tuberkulózními změnami na kostě.

*Richard Zatloukal, ÚAPP Brno*

#### Literatura:

Zatloukal, R., 1994: Záchranný archeologický výzkum v presbytáři kostela Povýšení svatého Kříže v Jihlavě, Vlastivědný sborník Vysočiny IX, Oddíl věd společenských, 205-213.

#### Resumé:

Die Archäologen haben bei den Rettungsgrabungen im Chor der St. - Kreuz - Kirche in der „Křížová“ Gasse Nr. 4 in Jihlava (Bez. Jihlava, Abb. ?) auf die Dokumentation und Aufhebung der Menschenreste von der beschädigten Gruft (Abb. 1) sich konzentriert. Während der archäologischen Arbeiten wurde die Bleiplatte vom Sarg entdeckt, die um den Kaufmann aus Jihlava Mathias Zebo informiert hat. Zebo ist am 18. Juli 1718 im Alter 59 Jahren gestorben und hat die Gruft erbauen gelassen.

### **JIHLAVA (okr. Jihlava)**

Ulice Palackého 53, parcela č. 3382. SMO 1 : 5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-4, 127 mm od Z a 23 mm od J sekční čáry, nadmořská výška cca 524,00 m n.m. Opevnění-město. Vrcholný středověk, novověk. Záchranný výzkum.

Terénní část výzkumu proběhla ve dnech 22.-23.11. 1996 v prostoru parkánu, který byl silně poškozen zástavbou z poloviny 20. století (viz Zatloukal, Kosmákova 16, obr. 1). Byly zdokumentovány dvě torza hradby. Ta je založena přímo na geologickém podloží, tvořeného podzolovou lesní půdou, přičemž byla do něj zahloubena pouze 0,40 m, nadmořská výška základů se pohybuje od 522,52 do 522,40 m n.m. Pro stavbu jsou použity úlomky migmatitizovaných biotitických rul, méně světle středozrné biotitické žuly. Kámen je většinou sbíraný v okolí Jihlavy, a je do různého stupně zvětralý (geologii lokality vypracoval RNDr. Jaroslav Dvořák). Koruna hradby je snižena do úrovně 523,68 až 522,98 m n.m. a leží jen 0,20-0,50 m pod současným povrchem. Dochovaná výška se pohybuje kolem 1,50 m. Dno stavební jámy bylo zahloubeno asi 0,20 m do podloží (podle kolísání jeho povrchu). Na ploše byly zjištěny tři koncentrace střepů keramiky ze 14. století, pocházející z rozvlečených zbytků odbagrovaných objektů, které však nezasahovaly do podloží, a proto se je nepodařilo žádným způsobem zdokumentovat.

Parkánová zeď je stavěna ze stejného materiálu jako hlavní hradba, kameny jsou však méně navětralé a část může pocházet i z lomové činnosti. Což se nevyklučuje s předpokladem, že parkánová hradba byla stavěna až po dokončení hlavní hradby a je tedy patrně mladší. Byla zdokumentována pouze část zdi, zachovaná v SZ rohu stavební jámy. Koruna zde byla snížena do výšky 522,58 m n.m., základ zjištěn nebyl, dochovaná výška je asi 0,70 m. V souvislosti s rozvojem města byla postupně vytěšňována nebezpečná nebo obtěžující výroba do příhradebního prostoru. Parkán samotný měl být z vojenských důvodů volný. Přesto zde nějaká činnost probíhala a jak nasvědčuje nález zahloubeného objektu, vyplněného propálenou a uhlíkovou vrstvičkou ze 14. století, zřejmě souvisela s ohněm.

*Richard Zatloukal, ÚAPP Brno*

Resumé:

In der „Palackého“ Gasse Nr. 53 in Jihlava (Bez. Jihlava) wurde archäologische Rettungsgrabung im Raum des Ringgrabens stattgefunden. Diese Fläche war während der Funktion relativ unbesiedelt, trotzdem wurden Reste eines eingetieften Objektes aus dem 14. Jahrhundert entdeckt, das von der neuzeitlichen Bebauung beschädigt wurde.

### **JIHLAVA (okr. Jihlava)**

Ulice Věžní 1, parcely č. 2442/1, 2442/2. SMO 1 : 5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-5, 124 mm od Z a 359 mm od J sekční čáry, nadmořská výška cca 524,00 m n.m. Opevnění-město. Vrcholný středověk. Záchraný výzkum.

Terénní část výzkumu proběhla ve dnech 5.-19.8. 1996 v prostoru přiléhajícím k městské bráně Matky Boží (viz Zatloukal, Kosmákova 16, obr. 1). Již během skrývky se objevila koruna hradební zdi ozn. k. 900 probíhající ve směru SZ-JV přes celou zkoumanou plochu (obr. 1). Ta byla na severní straně ohraničena sklepem a na jižní budovou brány. Protože je zde zároveň situován vstup do brány, který byl v době výzkumu vyřešen provizoriem z lešení, nepodařilo se prozkoumat klíčové místo celé lokality, tedy napojení hradební zdi a městské brány. Celkem byl odkryt 8,5 m dlouhý úsek hradby o šířce koruny 2,33 m (s předzákladem 2,45 m), dochovaná výška se pohybovala kolem 1,40 m (úroveň základů 522,64-522,72 m n.m.). Poněkud složitější vodní poměry na Věžní ulici způsobily, že se nepodařilo důkladněji prozkoumat založení hradby. Neboť poté, co byla začistěna základová spára, začala zpod hradby proudit do jednotlivých sond u základů spodní voda, jejíž hladina se vždy ustálila přibližně 0,20 m nad základem hradby. Hradební zeď je stavěna jako plášťová konstrukce, v jejímž jádru převažuje méně kvalitní a drobnější kámen. Pro stavbu je použit lomový nebo sbíraný kámen o různém stupni zvětrání, který je spojován nekvalitní žlutou písčitou maltou. V použitém materiálu převažují migmatitizované ruly, místy silně křemité, biotitické, v rozšířeném předzákladu je více navětralých žul. Kámen byl těžen v některém lomu při západním okraji Jihlavy (geologii lokality vypracoval RNDr. Jaroslav Dvořák).

Velmi důležitá situace je čtv. A/2-3, kde se podařilo zachytit kamennou vyhřívací pec (obr. 1, k. 901). Zachována byla především její jižní strana, dlouhá 1,50 m, široká až 0,40 m a vysoká do 0,45 m. Severní a západní zeď je na vnější straně narušena, východní strana pece byla otevřená. Obvodové zdi vymezovaly vlastní topeniště na prostor o rozměrech 1,20 x 0,70 m, který byl vyskládan z plochých kamenů (až 0,50 x 0,60 x 0,04 m). Ústí na východní straně topeniště bylo zúženo na 0,50 m. Topeniště vyplňovaly tři vrstvy propálených hlinitých výmazů tvořících pevné krusty. Západní zeď pece probíhala paralelně s hradbou ve vzdálenosti 0,25-0,33 m. Vzniklou mezeru vyplňoval zuhelnatělý trám z jedle bělokoré (určeno RNDr. Emanuelem Opravilem). Zjištěná délka trámu je 3,30 m, severní konec ovšem